

Toekomst in eigen Hand - Kinderen met een beperking in migrantengezinnen

Verslag bijeenkomst 19 december 2009 voor professionals in Amsterdam

Locatie: ProFor Amsterdam.

Aanwezig: 20 professionals.

Voorzitter: Tanja Fraai,

Presentatie: Maudi Bernadina (ProFor),

Inleiding: Cor Hoffer (cultureel antropoloog)

Verslaglegging Winny Veldhuijzen (PRIMO nh)

Inleiding

Mevr. Martis van ProFor opent de bijeenkomst, heet een ieder welkom en stelt de voorzitter mevr. Fraai en de inleider de heer Hoffer voor.

Filmpjes over het thema migranten met een beperking

1. *Kind met een beperking in een Islamitische familie;*

De Palestijns-Nederlandse Jamila Ataqa en haar zoon Faris spreken over het leven met Ayat, de zwakbegaafde dochter van Jamila. De moeder vertelt over de moeilijkheid te onderkennen, in een voor haar vreemde taal en cultuur, dat Ayat een verstandelijke beperking had. Faris praat als broer over haar. Jamila spreekt over haar zoektocht naar kennis en hulp, en haar omgang met schaamte, taboe, de afwijzing door de vader, die een nauw familielid van Jamila is, en haar geloof.

Imam M. R. Uygun geeft vanuit de islamitische traditie zijn afkeurende oordeel over schaamte en taboes ten opzichte van het accepteren van kinderen met een (verstandelijke) beperking en van het huwelijk tussen neef en nicht, dat de Koran vanwege de risico's niet toestaat.

Cultureel antropoloog:

De tweede film was direct op professionals gericht. Het bevat een gesprek met cultureel antropoloog en socioloog dr. C. Hoffer. Hij benadrukt dat het als hulpverlener van belang is om de levensgeschiedenis van elke cliënt te kennen, allochtoon of autochtoon. Dat kan de vorm aannemen van een 'cultureel interview'. Hulpverlening is gebaat bij training op het gebied van interculturele communicatie. Te vaak worden misverstanden gekoppeld aan een godsdienst, met name de islam, terwijl het heel vaak om cultuur en sociaal-economische positie gaat. Wat professionals vooral moeten nastreven met cliënten die vreemd voor hen zijn is 'normaliseren' van de relatie. Ook als de cliënt in geesten gelooft en op medicijnmannen vertrouwt moet je daar naar luisteren en laten weten dat je er zelf anders over denkt. Dan blijft de communicatie gelijkwaardig.

2. *Ayse: zoals ze is:*¹

In deze film zien we Ayse een verstandelijk en lichamelijk gehandicapt meisje, haar ouders nemen haar overal mee naar toe. Zo zien we de familie in een winkel en in een cafetaria, citaat van haar moeder is: 'ze is zoals ze is.'

De ouders hoorden van de huisarts en een tolk toen Ayse twee jaar oud was dat ze een verstandelijke en lichamelijke beperking had. Dat was voor haar vader een grote schok. Na ongeveer vijf minuten van de film gezien te hebben, vraagt de voorzitter reacties van de aanwezigen.

Reacties op de filmpjes:

- Meer rekening houden en niet bot en op een directe wijze de boodschap ('uw kind is gehandicapt') brengen, neem de tijd.
- Zowel Nederlandse ouders als migranten-ouders hebben moeite om te accepteren dat hun kind een beperking heeft. De heer Hoffer onderschrijft dit, het accepteren van een gehandicapt kind is een universeel aspect voor alle ouders ligt dat moeilijk.
- De heer Hoffer benadrukt nogmaals om het cultureel interview te allen tijde toe te passen, ook bij autochtonen. De heer Hoffer is voorstander om een officiële tolk in te schakelen, ook bij Surinaamse Nederlanders. Je gaat ervan uit dat de Nederlandse taal geen probleem is, maar zodra er veel emoties mee gepaard zijn, is een officiële tolk geen luxe.
- Cultureel interview: het is een hulpmiddel ontwikkeld vanuit GGZ, het is een open vragenlijst (bij ProFor aanwezig). Tip van de heer Hoffer is om deze open vragenlijst te gebruiken naast

¹ Dvd Hüseyin/*alles wat ik wil*, zie www.zie-zo.nl

Toekomst in eigen Hand - Kinderen met een beperking in migrantengezinnen

de standaardlijst. Dit kan botsen met de praktijk zo heeft een aanwezige hulpverlener maar 1 tot 1 ½ uur de tijd voor een intake. Volgens de heer Hoffer levert het inzetten van een cultureel interview gedurende het traject veel tijdswinst op.

MEE Amstel/Zaan heeft deze week gekeken naar het cultureel interview en wil kijken hoe ze dit kunnen toepassen in de dagelijkse praktijk.

- Interculturele communicatie volgens de heer Hoffer zie je dat terug in hoe je bijv. met ziekte omgaat, dit wordt door cultuur bepaald. Cultuur verandert, er is bijvoorbeeld geen standaard Marokkaanse cultuur.
- Drempelverlagend werken van professionals hoe doe je dat?
Cliënten zijn slecht op de hoogte van de voorzieningen, dus ga naar ze toe. Geef voorlichting daar waar ze elkaar ontmoeten, dus via zelforganisaties of moskeeën. Het is een kwestie van een lange adem. Er is geen een soort Islam, leg veel contacten daar leer je van.
- Mannen/vaders staan in de opvoeding en verzorging van kinderen met een beperking meer op de achtergrond. Dit geldt ook voor autochtonen.
- Goed voorbeeld project is 'MEE bekennt kleur' van MEE nwh. Er is ook een brochure beschikbaar.
- Wat 'moeten' migranten: taal leren, zich op de hoogte stellen van allerlei voorzieningen (ook voor autochtonen ingewikkeld) en voor de eigen rechten opkomen.
- Wat 'moet' hulpverlener als de cultuur van de cliënt uitgaat van een vastgelegde toekomst of het lot: vele gelovigen weten niet wat de oorspronkelijke bron zegt, hier ligt dus ook een taak voor de moslimgemeenschap om goed voor te lichten.
- Een vertegenwoordiger van een WMO raad ziet veel depressiviteit bij Marokkaans Nederlandse ouders vooral als ze een gehandicapt kind hebben. Er blijkt vaak nog vele andere problemen te zijn. De families kloppen dan aan bij zelforganisaties, zij helpen hen, maar ze zijn geen professional. Ze hebben deskundigheidsbevordering nodig. De heer Hoffer vertelt dat in het verleden in Rotterdam lokale samenwerkingsverbanden a.d.h.v. casussen deze problemen oplossen, helaas zijn deze verbanden nu wegbezuinigd.

Presentatie

Mevrouw Bernadina van ProFor legt het project uit a.d.h.v. powerpointpresentatie.

Reacties op de presentatie:

- Een hulpverlener maakt regelmatig mee dat ouders en de omgeving van een kind met een verstandelijke beperking, het kind overvragen en overschatten. Het gevolg is dat het kind hierop reageert en moeilijker wordt.
- Manager van Spirit werkt met veel Marokkaans Nederlandse en Turks Nederlandse jongeren, bij Spirit wordt niet meteen een diagnose gesteld, maar eerst worden er vele en vele vragen gesteld.
De manager herkent de ontkenning van een handicap, ziet dit ook bij andere groepen. Je doorbreekt dit door vragen te stellen, te checken, vragen te stellen en dan gezamenlijk conclusies te trekken. Stel dat een kind uit huis geplaatst moet worden, dan vertellen welke winst er te halen valt gezien de persoonlijke ontwikkeling voor het kind.
- Het helpt wel als je niet wit bent bij het bespreken van moeilijke kwesties. Desbetreffende hulpverlener herkent schaamte, benoemt dat duidelijk en maakt het bespreekbaar.
- Er zijn verschillende mogelijkheden om samen te werken. MEE Amstel Zaan werkt met scholen samen die bijv. Marokkaanse ouders hebben. Dan geeft MEE Amstel Zaan voorlichting aan hen.
Zo heeft MEE Amstel Zaan medewerkers in dienst die de taal spreken. Zij voeren het intake gesprek, stellen vele vragen en vragen dan door. Zo vragen ze welke behoefte het gezin heeft (bij intake gesprek zijn beide ouders aanwezig) en dan vertellen de medewerkers over desbetreffende handicap van cliënt. Het accepteren van de handicap is een lang traject, het kan na 3 of 4 gesprekken. Ook familie en/of imam (eigen netwerk rond gezin) wordt erbij betrokken. Deze gesprekken worden gevoerd door consulenten.
- MEE Amstel Zaan heeft ongeveer 250 medewerkers in dienst waarvan 1 Turks Nederlandse, 1 Marokkaans Nederlandse en 2 Surinaamse Nederlandse consulenten en ze hebben 2 Turks Nederlandse contactpersonen.
- Er waren drie hulpverleners die zich m.n. op kindermishandeling richten. Zij zijn op deze bijeenkomst omdat het hebben van een handicap, lastig en of traag zijn risicofactoren zijn. Het

Toekomst in eigen Hand - Kinderen met een beperking in migrantengezinnen

blijkt volgens een van hen dat aan licht verstandelijk beperkte kinderen andere eisen gesteld wordt in de maatschappij van hier en nu, dan in een gemeenschap in het Rif gebergte.

Eindtips:

- Neem als gemeenschappelijk doel het welbevinden van het kind, dus verenig je als beroepskracht met de ouders.
- ProFor heeft familycoaches als schakel tussen cliënt en hulpverlener.